

Лікарі Євромайдану і АТО

*Підготувала Старчеус Г.М.,
бібліотекар I категорії*

“У лікарів є дуже чітка позиція – це клятва Гіппократа. І вона змушує серце і совість кожного лікаря бути там, де люди. Там, де люди, які потребують допомоги. Ми дуже часто ходили на той бік барикад, і наші лікарі надавали допомогу і силовикам, що постраждали. Але вперше за історію мого життя, так держава продемонструвала знущення над лікарями, тому що лікарі були биті, при чому були биті сильно під час того, як вони надавали допомогу. Ви знаєте, що один медичний пункт було розгромлено. Лікарі свою клятву виконують, а чи інші структури дотримують толерантне відношення до лікарів, це велике питання”.

Ольга Богомолець

Серед учасників медичної служби Євромайдану були як кваліфіковані лікарі різних спеціальностей, так і студенти медичних вузів, лікарі-інтерни, медичні сестри, фельдшери, санітари, а також волонтери. Протягом двох тижнів з початку заснування медичної служби, було організовано роботу медпунктів, які розташувались у приміщенні КМДА, в Будинку Профспілок, в Жовтневому Палаці. Додаткові медпункти створювались по мірі необхідності на Майдані Незалежності, на вулицях Інститутській та Грушевського, у Будинку Офіцерів, у Михайлівському Соборі, в Українському Домі. Також було створено аптечний склад поблизу Майдану Незалежності.

МЕДИЦИНА ЄВРОМАЙДАНУ

Медики Євромайдану з'явилися у перші ж дні протестної акції наприкінці листопада. Перші медпункти виконували роль по суті сімейної медицини – вітамінки та лимончик для профілактики, лікування гострих респіраторних вірусних інфекцій та психологічна стабілізація (умовити протестувальника відпочити або поспати).

Переважно медиками Майдану були тоді молоді люди, здебільшого студенти й інтерни. З наплічниками (аптечкою першої невідкладної допомоги) вони незмінно з'являлися в місцях найбільшого скупчення людей. Саме медикам-волонтерам довелося прийняти на себе удар розгону Майдану 30 листопада, перев'язувати закривавлених і переховувати поранених у Михайлівському соборі.

Починаючи з 30 листопада, після силового розгону Євромайдану, лікарі-волонтери відразу створили цілодобову диспетчерську службу. Туди стікалася інформація про тих на Майдані, кому потрібна була термінова медична допомога. Ініціатором створення цієї служби виступила Ольга Богомолець. Відтак, вона разом з колегами організувала медичний штаб у Будинку профспілок та відкрила сторінку у Facebook, де публікувалась інформація про потреби медиків для лікування поранених та хворих на Майдані.

Були сформовані мобільні групи з медиків та фельдшерів, які цілодобово чергували в центрі київських протестів. Було організовано госпіталь, де навіть оперували постраждалих протестувальників з вулиці Грушевського, створена система наметів медичної допомоги, де приймали професійні лікарі.

Допомогу надавали і психологи...

Шпиталь в коридорі
Будинку профспілок

19 січня, коли мирний протест переріс у силове протистояння, змінилася і роль медиків: на допомогу терапевтам прийшли досвідчені військові хірурги, реаніматологи, анестезіологи. На базі медпунктів стали розгортатися операційні й польові госпіталі. Полювання міліції в лікарнях на поранених призвело до того, що поранених перестали доправляти в київські міські лікарні (крім випадків із загрозою життю). На Євромайдані завершили створення паралельної структури надання медичної допомоги, при якій практично зникла необхідність звертатися у медзаклади Києва. Лікарі виявилися не тільки найбільш скромним і аполітичним, а й найорганізованішим прошарком майданівців.

Медики Євромайдану.

За три місяці Майдан створив свою медичну службу із лікарями різних профілів, медпунктами навколо майдану та польовими медиками-волонтерами; налагодив зв'язок із закордонними медиками; волонтери створили склад для ліків та організували варту в лікарнях.

Медична служба Майдану призначила чотирьох координаторів – це Андрій Гук, Олег Мусій, Ольга Богомолець та Максим Іонов. За словами пана Іонова після 18 лютого на Майдані функціонувало 15 медичних пунктів. 22-23-го лютого на допомогу приїхали і медики із-за кордону – Литви, Польщі та Чехії. Робота багатьох лікарів та волонтерів не обмежувалася лише порятунком людей, адже за цей час їм теж доводилося протистояти і “тітушкам”, і силовикам, іноді й внутрішнім репресіям, коли керівництво карало за допомогу на Майдані. Медики-волонтери, ризикуючи власним життям, виносили поранених з-під обстрілу.

Як повідомив Максим Іонов, за офіційною статистикою у сутичках на Майдані постраждало 15 медпрацівників.

Однією з них була Олеся Жуковська – медик-волонтер, чия історія стала відомою усьому світу. Куля снайпера пройшла крізь її шию. На щастя дівчина залишилася жива, зараз поволі одужує і каже, що й далі буде лікувати людей.

Один із лікарів Євромайдану, який попросив не називати його прізвища, розповів, що медики потрапляли «під роздачу» «Беркуту» разом з іншими протестувальниками, спецназівці та снайпери бачили червоний хрест на одязі медиків, але це їх не зупиняло.

На території Київської міської клінічної лікарні №17 урочисто відкрили пам'ятний знак Янголам у білих халатах. Під час урочистої церемонії учасники Майдану вручили грамоти головному лікарю Миколі Дьоміну, його заступнику, а також всьому колективу клініки. Встановлення пам'ятного знака було ініційоване Афганською сотнею та волонтерами Євромайдану.

Медицина війни: погляд в історію

У 40-х роках ХХ століття творці Української Повстанської армії (УПА) формували власні медичні служби. Прототипом їх став Український Червоний Хрест (УЧХ), що функціонував протягом 1918-1921 рр. В перші дні захоплення фашистською Німеччиною українських територій у 1941 р., лікарі та громадські активісти відновили діяльність УЧХ та відкрили перший його відділ у Львові. Основну роль в організації та роботі Українського Червоного Хреста відігравали жінки. Так, першою головою підпільного Українського Червоного Хреста у 1943 році стала Катерина Зарицька, після неї до 1950 р. організацію очолювала Галина Дідик.

Робота медичної служби УПА та УЧХ була так тісно пов'язана, що неможливо провести розмежування їхніх компетенцій. Основна відмінність полягала лише в тому, що в медичній службі УПА лікарі та медичний персонал підпорядковувались командирів сотні або куреня, в той час як медпрацівники УЧХ підпорядковувались тільки керівникам Українського Червоного Хреста.

Поранені воїни УПА не могли звернутися за медичною допомогою до державних лікарень через наявність там донощиків як із штату КДБ, так і серед лікарського обслуговуючого персоналу. Попасти до лікарні пораненому з УПА означало добровільно стати в'язнем КДБ, піти на тортури та допити і, зрештою, бути засудженим, позбавленим життя, чи, що було найпринизливішим, стати донощиком того ж КДБ. Саме тому, хірургічні операції пораненим воїнів УПА доводилося виконувати медикам у звичайних сільських хатинах, лісництвах, підземних криївках, в лісах і на полянах, часто в антисанітарних умовах, без належного освітлення.

Міцну основу медичної служби УПА від початку і до кінця боротьби становили ті українські лікарі, медики, студенти медичних інститутів, фельдшери, медичні сестри, санітарки, що були високоідейними, стійкими та мужніми борцями за волю Батьківщини.

В критичних ситуаціях вони миттєво міняли делікатний медичний інструментарій на важкий автомат.

**Ескулап на вагу золота.
Група охорони лікаря та
санітарки медичної служби УПА.**

Медицина на лінії вогню

Поряд з солдатами та офіцерами під кулями в зоні Антитерористичної операції знаходяться військові медики.

Це лікарі, медсестри з усіх регіонів України. Рятувати поранених бійців їм доводиться в бойових, екстремальних умовах.

Медики надають допомогу прямо на полі бою...

Лікар-реаніматолог Всеволод Стеблюк

Всеволод Стеблюк, доктор медичних наук, професор, полковник міліції, реаніматолог. Лікар, який добровільно поїхав в зону АТО і разом з бійцями опинився в іловайському “котлі”. Він їздив на своїй знаменитій машині “Жука” по полях і селах, збирав поранених. Лікар-реаніматолог з великим досвідом практичної роботи вперше побачив страшні наслідки бойових поранень. Він, лікар добровольчого батальйону «Миротворець», надав допомогу та вивіз в безпечне місце понад 80 поранених.

Це фото зроблене під час виходу з іловайського “котла”.

Лікар-хірург Данило Шаповалов

Лікар однієї з київських лікарень, який поїхав у зону АТО з батальйоном “Миротворець” під час власної відпустки. Завданням було якомога ближче бути до передової. Надав медичну допомогу багатьом бійцям, та близько 20 пораненим мирним мешканцям.

Спочатку був направлений у смт. Петрівка, за 10 кілометрів від Щастя, де на той час хірурга не було. Там він розгорнув пункт оперативної допомоги. Згодом поїхав в зону бойових дій, хоча ніхто не примушував їхати на передову. Але він запитав: «Куди потрібно?». – «У Щастя та Попасну, проте там обстріли». Це його не зупинило.

Вінничани в АТО

Військові лікарі ведуть свою статистику. За час перебування в зоні АТО багатофункціонального мобільного шпиталю Військово-медичного клінічного центру Центрального регіону більше тисячі військово-службовців з вогнепальними, мінно-розривними та осколковими пораненнями отримали професійну медичну допомогу. Хірурги зробили безліч операцій різного ступеня складності.

В польових умовах працюють лікарі вищої та першої категорій, серед яких спеціалісти з вченими ступенями. Середній медичний персонал має великий досвід роботи і надає військовослужбовцям кваліфіковану медичну допомогу. Молодші медсестри – військовослужбовці за контрактом.

За багаторічну службу в армії багато довелось побачити лікарям, але вони були вражені бойовим духом солдат та офіцерів. Не дивлячись на поранення, вони рвуться в бій, щоб боронити рідну землю.

Першу в історії незалежної України хірургічну операцію в польових умовах, у зоні бойових дій, провів головний хірург Центрального регіону Військово-медичного центру Збройних Сил України, кандидат медичних наук, полковник Андрій Верба. Врятованого старшого лейтенанта-розвідника бійці назвали «хрещеником» хірурга.

Дніпропетровська обласна клінічна лікарня імені І. І. Мечникова

Дніпропетровськ став прифронтовим містом. Майже щодня місцевий аеропорт приймав по кілька бортів з пораненими. Сирени «швидких» тривоною наповнювали вулиці мирного Дніпропетровська, а в госпіталях і лікарнях щодня, щогодини лікарі, медичні сестрички та санітарочки робили все можливе для порятунку поранених бійців. У лікарні ім. І. І. Мечникова утворився, мабуть, найбільший і найважчий операційний майданчик в Україні. Самі хірурги отримали величезний досвід, що прийшов до них шляхом екстремальних ситуацій.

Лікарям, а їх понад 150, доводиться годинами працювати в операційних, оперуючи і в день, і вночі. Щоб врятувати важкопоранених, лікарі шукають і знаходять нестандартні рішення. Так змодельювали таку конструкцію для фіксації ран верхніх кінцівок, якої раніше не було.

Перший добровольчий мобільний шпиталь імені Миколи Пирогова

Ідея ПДМШ полягає в тому, щоб максимально наблизити якісну медичну допомогу до зони конфлікту. Якщо бійця на передовій поранило – його товариші повинні зупинити кров, перев'язати рану, і віднести чи відвезти до евакуаційних бригад, які далі доставляють в лікарню. А вже там, в ПДМШ, стан пораненого за три-п'ять днів стабілізують, щоб можна було безпечно доправити в шпиталь у Харкові, Дніпропетровську, Києві, Запоріжжі.

У Курахово, в Артемівську, і в Попасній, за кілометр від останнього українського блокпосту – зона локації ПДМШ. Медикам мобільного шпиталю вдається поєднувати роботу в звичних для них умовах лікарень, і на місяць виїжджати на передову, в добровольчий мобільний шпиталь, куди їх кличе обов'язок і патріотизм.

Використані матеріали з сайтів:

1. <http://ua.korrespondent.net/ukraine/events/3344891-u-kyievi-vidkryly-pamiatnyi-znak-yanholam-u-bilykh-khalatakh>
2. <http://fakty.ua/188049-vsevolod-steblyuk-posle-ilovajskogo-kotla-kazhduyu-noch-snitsya-cho-ya-dolzhen-vyhodit-iz-okruzheniya>
3. http://soli.com.ua/2015/05/15/hvyntivka-zavazhaje-vykonuvaty-obovyazky-likarya-medyk-ato/#.VWRqK_7vqpo
4. <http://fakty.ua/184948-vinnickie-mediki-v-zone-ato-na-vojne-pomogaet-bolshoj-hirurgicheskij-opyt>
5. <http://blog.i.ua/community/3061/1379095/>
6. <http://www.1plus1.ua/novyny/olga-bogomolec-rozpovila-pro-likariv-volonteriv-na-yevromaydani-332109.html>
7. <http://ukr-online.com/health/1754-medicina-evromaydana-kak-deystvuet-sistema-pomoschi-postradavshim-aktivistam.html>
8. <http://nv.ua/project/military-field-hospital.html>
9. <http://yavolonter.com.ua/heroji-u-bilyh-halatah/>
10. <http://medbat.org.ua/?p=1710>
11. <http://golosukraine.com/publication/suspilstvo/zdorovya/28167-pershu-operaciyu-v-nameti-v-zoni-bojovih-dij-provi/#.VWWNgP7vqpo>
12. <http://tyzhden.ua/Society/103191>
13. http://gazeta.dt.ua/internal/kaski-z-hrestom-_.html
14. <http://www.dw.de/медики-євромайдану-тут-створено-ідеальну-систему-охорони-здоров'я/a-17406500>

Звучить музика І. Бурляєва з фільму “Ми з майбутнього”.